

Etiska riktlinjer vid extern finansiering av utbildning och forskning

Publicerad: 2026-02-24

Beslutsfattare: Rektor

Ansvarig funktion: Fundraising, universitetsledning

Handläggare: Maria Åberg

Beslutsdatum: 2026-02-24

Giltighetstid: Tillsvdare

Senaste översyn: 2026-02-24

Sammanfattning: Dessa etiska riktlinjer syftar till att säkerställa att extern finansiering hanteras på ett korrekt, etiskt och rättssäkert sätt, i enlighet med lagar och förordningar och utifrån lärosätets verksamhet, strategi och etiska värden.

Tidigare versioner: --

Innehållsförteckning

Etiska riktlinjer vid extern finansiering av utbildning och forskning.....	3
1 Inledning och syfte	3
2 Målgrupp	3
3 Etiska riktlinjer vid extern finansiering av utbildning och forskning.....	3
4 Särskilda riktlinjer vid donationer	5
5 Referenser	6

Etiska riktlinjer vid extern finansiering av utbildning och forskning

1 Inledning och syfte

Mittuniversitetet arbetar med att attrahera extern finansiering för att stärka och utveckla forskning, utbildning och samverkan. Genom att möjliggöra externa stöd kan universitetet främja utbildningens och forskningens kvalitet. Dessa etiska riktlinjer syftar till att säkerställa att extern finansiering hanteras på ett korrekt, etiskt och rättssäkert sätt, i enlighet med lagar och förordningar och utifrån lärosätets verksamhet, strategi och etiska värden.

När det gäller donationer och gåvor ska, efter samråd med fundraising director, en bedömning göras i varje enskilt fall utifrån dessa riktlinjer av berörd beslutsfattare (se aktuell besluts- och delegationsordning).

2 Målgrupp

De etiska riktlinjerna vänder sig till personer som är anställda eller på andra sätt knutna till Mittuniversitetet, och i denna ställning bedriver externt finansierad utbildning och forskning eller på annat sätt samverkar med externa finansiärer. Riktlinjerna ska tillämpas vid all externt finansierad forskning och utbildning, inklusive utbildnings- och/eller forskningsnära utvecklingsarbete och innovation.

3 Etiska riktlinjer vid extern finansiering av utbildning och forskning

Utbildning och forskning vid Mittuniversitetet ska vara fri, vilket innebär att man vid mottagande av externa anslag och donationer bland annat måste respektera den lagstadgade akademiska friheten (HL 1 kap §6). Detsamma gäller kravet att utbildningen ska vila på vetenskaplig eller konstnärlig grund och ska utveckla studenternas förmåga till självständiga och kritiska bedömningar.

Förutom denna allmänna utgångspunkt ska bland annat följande beaktas vid mottagande av extern finansiering av utbildning och forskning:

- Utbildningen och forskningen vid Mittuniversitetet ska präglas av öppenhet och följa de internationella och nationella riktlinjerna för öppen vetenskap (Kungliga biblioteket, 2024; UNESCO, 2021).
- Den externt finansierade utbildningen och forskningen ska uppfylla samma krav som annan utbildning och forskning och inte äventyra det förtroende som verksamheten vid Mittuniversitetet bygger på.
- Externa medel som erbjuds av verksamheter som är eller uppfattas som kriminellt belastade är inte tillåtna. Detsamma gäller medel som erbjuds på villkor som innebär brott mot svensk lag eller mot internationella konventioner som Sverige är bundna av.
- Mittuniversitetet tar avstånd ifrån mottagande av medel som härrör från verksamheter som på ett grundläggande sätt utgör ett hot mot den enskilda människan och/eller samhällets fortlevnad.
- Vid extern finansiering ska följande punkter vara säkerställda, vilket ytterst får bedömas med hänsyn till de samlade omständigheterna i det enskilda fallet:
 - ◇ Lärarna/forskarna har frihet att utforma metoder och angreppssätt att lösa forskningsuppgiften.
 - ◇ Lärarna/forskarna har frihet att publicera sina resultat. Viss fördröjning kan accepteras om särskilda skäl föreligger — t ex för att säkerställa patentering eller för att uppfylla sekretessåtagande med stöd av svensk lag.
 - ◇ Forskningen dokumenteras på sådant sätt att oberoende granskning möjliggörs.

Vidare är det viktigt att externt finansierad utbildning och forskning, liksom all forskning och utbildning vid Mittuniversitetet, till sitt innehåll inte undergräver omvärldens förtroende för universitetet genom att stå i strid med demokrati och mänskliga rättigheter som dessa uttrycks i internationella

konventioner. Det är också viktigt att innehållet inte strider mot allmänt accepterade moraliska principer såsom de kommer till uttryck i etablerade forskningsetiska principer eller i tillämpningen av vad som utgör god forskningssed.

4 Särskilda riktlinjer vid donationer

För mottagande och förvaltande av donationer ska utöver redan relevant lagstiftning och förordningar följande särskilt beaktas. Innan en donation tas emot ska samtliga nedanstående punkter prövas och ett tillräckligt faktaunderlag för bedömningen insamlas. Vid tveksamhet på någon eller några punkter ska en samlad bedömning göras, där de olika faktorerna ska vägas mot varandra för att avgöra om donationen kan accepteras.

- Donationens syfte ska vara etiskt försvarbart och förenligt med akademiska värderingar, samt i linje med universitetets verksamhet och uppdrag.
- Donationens eventuella villkor ska prövas, och endast sådana villkor som inte är i konflikt med dessa riktlinjer ska accepteras.
- Vid mottagande av donationer bör lärosätet sträva efter att medlen är så obundna som möjligt, dels för att undvika styrning av forskning och undervisning, dels för att undvika att donationen på sikt blir obrukbar på grund av omvärldsförändringar.
- Donationsvillkor som allmänt avser inriktningen av den forskning eller utbildning som ska stödjas kan accepteras i den mån de är vetenskapligt relevanta och i enlighet med god forskningssed och undervisningsmetodik. Donationsvillkor som föreskriver att vissa resultat ska uppnås i forskningsarbetet ska inte accepteras. Inte heller kan donationer accepteras som föreskriver att utbildningen ska begränsas till vissa specificerade teser eller läror.
- Donator ska efter donationen inte spela en operativ roll vid ledandet av den verksamhet som donationen avser.

- Om lärosätet bedömer att det tar skada genom att ta emot en donation, till exempel genom att förknippas med donators ideologi, verksamhet eller liknande, ska donationen inte tas emot.
- Ursprunget för donationens medel ska också beaktas. Om medlen härrör från sådan verksamhet som strider mot internationella konventioner som Sverige undertecknat, eller har sitt ursprung i kriminell verksamhet, ska en donation inte tas emot. Stor restriktivitet ska iakttas i andra fall där medlen kommer från sådan verksamhet som är skadlig för människors hälsa, miljön eller som ej respekterar människors lika värde.
- Donationen får inte förutsätta gentjänster till donator i någon form från donationsmottagaren. Donators önskemål vad gäller deltagande vid utdelning av stipendier eller liknande och namngivning av donerade tjänster, byggnader, stipendier och liknande kan dock tillmötesgå efter bedömning av beslutsfattaren.

5 Referenser

Högskolelagen, 1:a kapitlet §6.

Kungliga biblioteket (2024) Nationella riktlinjer för öppen vetenskap.

www.kb.se/oppenvetenskap

UNESCO (2021) UNESCO Recommendation on Open Science.

www.unesco.org